

Vsak predmet je lahko dokaz

Lansko proslavljanje zmage nad fašizmom – spomnimo se, da je potekalo v znamenju visoke, že 40. obletnice konca vojne – nas je opomnilo, kako leta hitro teko. Zlasti pa nas je opomnilo, da se neustavljivo bliža čas, ko bodo usahnila živa, neposredna pričevanja o narodnoosvobodilnem boju neposrednih udeležencev, bivših partizanov, aktivistov in vseh drugih, ki so doživljali strahote fašistične okupacije.

Vendar preučevanje in tolmačenje vseh dogajanj iz tistih časov ne more in ne bo zamrlo. Namesto živih prič – udeležencev boja proti okupatorju bodo prevzeli vlogo raziskovalcev in tolmačev tedanjih dogajanj zgodovinarji, pripadniki generacij, ki so nastopile in bodo nastopale po vojni. Namesto živih pričevanj bodo vlogo prevzeli pisani ali kako drugače ohranjeni dokumenti, napisani ali posneto govorno gradivo in najrazličnejši predmeti, ki kakorkoli pričajo o dobi boja proti fašizmu. Čim več bo dokumentov, čim več pisanih in posnetih pričevanj, zapisov,

slik predmetov, tem popolnejša bo zgodovina, tem bolj popolno bo zgodovinar lahko osvetljeval dogajanja, ki so označevala naš osvobodilni boj.

Dolžnosti vseh nekdanjih borcev, aktivistov in vseh drugih še živečih občanov, ki so kakorkoli delovali med vojno je, da pomagajo bodočim zgodovinarjem. Kako jim bodo pomagali? Tako, da bomo že zdaj, če še nismo, zapisali naše spomine, zbrali vse pisano, tiskano in drugo gradivo: zapiske, letake, izvode tiska, orožje, uniforme, odlikovanja, slike in pod. Za bodoče zgodovinarje bo to gradivo neprimerno bolj dragoceno, kot je morebiti danes.

Marsikdo, ki ima take vrste gradiva (zapiske, slike, izvode glasil, orožje in podobno se težko loči od njega, ker ga spominja na njegova dejanja med vojno. Za marsikom, ki je odšel od nas, so morda ostali razni dokumenti in jih svojci drže kot spomin na umrlega.

Vendar se nihče izmed nas ne more izogniti vprašanju:

Kako bomo v zavesti bodočih rodov ohranili spomin na naš osvobodilni boj in obnavljali poznavanje vseh prvin osvobodilnega boja? Tako, da bo zgodovina to poznavanje nenehno oživljala in prenašala iz roda v rod. To pa bo mogoče le, če bo bodoči zgodovinarji imeli zadosti virov, se pravi če bodo ostali za nami dokumenti, pričevanja.

Naša dolžnost pred zgodovino je torej poskrbeti, da vse obstoječe gradivo, ki kakorkoli spominja na čase protifašističnega boja, izročimo v varstvo obstoječih arhivov, kjer bodo zgodovinarji črpali podatke za svoje delo.

Občinski odbor ZZB NOV Ljubljana – Center naproša zato vse borce, aktiviste in njihove svojce, da z vsjo tenkočutnostjo in vestnostjo zbero gradivo, ki je ostalo kot pričevanje o našem boju in ga izroče odboru na naslov Adamič Lundrovo nabrežje 2/IV. Ta bo poskrbel, da bo gradivo našlo svoje stalno mesto v arhivih kot večer dokaz našega boja, njegove veličine in naših žrtev za svobodo.

Novi dom za upokojece

Tik pred slovesnim zasedanjem občinske skupščine ob občinskem prazniku so se 20. junija na dvorišču novega doma upokojecev na Poljanski cesti 19 (vhod iz Zrinjskega ulice 2) zbrali številni borci in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter družbenopolitičnih skupnosti občine Ljubljana Center. Prisostvovali so otvoritvi novega doma, katerega gradnja se je začela leta 1984, zdaj pa so jo uspešno pripeljali h koncu. Gre za prizidek na Zrinjskega ulici št. 2, v katerem je 57 stanovanj in 175 ležišč.

Gre za višjo obliko doma za starostnike, v katerem bodo imeli prebivalci več kot le sobo, ampak bodo imeli na voljo tudi prostor, v katerem si bodo sami pripravljali hrano. To so v bistvu garsonjere, v katerih je občutek bivanja prijetnejši kot v domskih sobah. Celotna investicija znaša nekaj nad 70 starih milijard, sredstva pa so zbrali z izločanjem štirih odstotkov sredstev od izplačanih pokojnin in invalidnin, za kar so se v naši republiki opredelili že pred leti.

V novem objektu ima prostore tudi društvo upokojecev Ljubljana in mestna zveza upokojecev, ki je v tem domu šele letos dobila svoje prostore. Razen tega bodo v pritličju tudi trgovina, diabetična menza in še nekateri drugi lokali.

EDEN OD TISOČ UTRINKOV NEPOKORJENE LJUBLJANE

Neda Gerzinič – obveščevalka in borka

Na osnovni šoli Ledina je bil 3. junija kviz o delovanju Nede Gerzinič. To je bila izredna ženska in borka, ki je verjela v to, »kako bo čist, kako bo lep naš novi svet«. Pionirski odred z osnovne šole Ledina nosi njeno ime.

Neda je bila rojena 11. septembra 1918 v Ljubljani, 1937 je maturirala na Poljanski gimnaziji. Bila je dobra učenka, veliko se je ukvarjala s športom, zlasti lepe uspehe je dosegla v namiznem tenisu. Ljubila je umetnost.

Njeno rano otroštvo je bilo lepo in živela je polno življenje mladega dekleta. Po ma-

turi se je vpisala na pravno fakulteto v Ljubljani, kjer je leta 1942 diplomirala, do doktorata pa ji je manjkalo en rigoroz.

Vojna je usodno vplivala na njeno delovanje: boj proti okupatorju, boj za svobodo in lepše življenje je prevzel njeno bistvo, vse do njene smrti. Od leta 1941 je delala za OF.

Policija jo je 27. januarja 1945 aretirala v skrivališču pri Mari Kraljevi na Gerbičevi 11. Neda je bila takrat šef obveščevalne službe OF za Ljubljano. V noči od 3. na 4. maj so jo odpeljali skupaj z najvidnejšimi ljubljanskimi aktivisti OF na Turjak, kjer so jo zverinsko mučili in usmrtili.

To so le najosnovnejši podatki o Nedi Gerzinič, izpisani iz 12. lanske številke revije Borec, ki je posvečena njenemu življenju, opisanem na sto petdesetih straneh.

LOJZE TRŠAN

SEKCIJA O NEGI NA DOMU ZA STAROSTNIKE

Načelnim stališčem naj sledi praksa

V okviru OK SZDL Ljubljana Center in na podlagi pobude sveta za zdravstveno in socialno politiko se je 19. junija sestala sekcija »Zdravljenje in nega ter pomoč na domu kot sestavni del družbene vloge starostnikov v občini Ljubljana Center«. Objavljamo stališča in usmeritve sekcije.

Sekcija predstavlja vsebinsko nadaljevanje sekcije o samozaščitnem prostovoljnem delu, za katero je prav tako dal pobudo svet za zdravstvo in socialno politiko OK SZDL Ljubljana Center in ki je bila kot prva v Sloveniji pred dobrima dvema letoma. Prav tako gre za neposredno nadaljevanje širše družbene akcije v okviru socialistične zveze, saj smo pred časom imeli v Sloveniji obsežno javno razpravo o družbenem varstvu starostnikov. Z vsemi dosežanimi aktivnostmi, sklepi in stališči ter usmeritvami smo idejno vendarle dovolj utrdili izhodišča sodobne socialne politike v zvezi z družbenim varstvom starostnikov, tako da ni nikakršne potrebe, da bi se o načelnih in strateških vprašanjih razvijala razprava še naprej.

Zato pa je toliko bolj v ospredju nujnost, da se na podlagi dosedanjih stališč, sklepov in usmeritev ter še zlasti izkušnjem lotimo neposredne prakse v zvezi z družbenim varstvom starostnikov v občini Center. Ugotoviti moramo, katere so najbolj ustrezne oblike delovanja, kdo so njihovi nosilci in s katerimi rešitvami lahko najhitreje zagotovimo dejansko urejanje, utrjevanje in sodelovanje

med vsemi dejavniki na področju družbenega varstva starejših občanov.

Ustrezno moramo organizirati zdravljenje na domu. Izoblikovati strokovne smernice za zdravljenje in nego bolnika na domu. Vse to pa moramo spremljati ter neposredno podpirati tudi iz družbeno-gospodarskega aspekta.

Na področju delovanja doma upokojecev so prisotni podprli uvajanje dnevnega bivanja v domu upokojecev, organiziranje gospodinjstva pomoči in raznašanja prehrane. Vsi so se nadalje strinjali, da je treba zlasti vprašanje prehrane urejevati bolj intenzivno.

Pri zagotavljanju družbenega varstva starostnikov je neprecenljivega pomena vloga družbenih organizacij in društev, denimo rdečega križa, društva invalidov, upokojecev, hišne samouprave in šol. V krajevnih skupnostih je potrebno še nadalje krepiti vlogo socialno zdravstvenih komisij.

Najbolj odgovorna in zahtevna pa je v tem trenutku vloga centra za socialno delo, ki naj oblikuje napotke za delo oziroma strokovne podlage za razvoj vseh smotrov na področju družbenega varstva starostnikov.

Nagrajenci občine Ljubljana Center v letu 1986

ČTP Pravica Dnevnik TOZD Tiskarna Ljudske pravice

Kolektiv tiskarne Ljudske pravice je že dvakrat prejel priznanje kot najboljši grafični kolektiv Jugoslavije in dvakrat kot najboljši kolektiv Slovenije. Delovna organizacija je od leta 1980 do danes dosegla velik delež izvoza, ki obsega zdaj kar 30 odstotkov knjižne proizvodnje. Po številu zaposlenih in po značaju dejavnosti sodi med večje grafične organizacije združenega dela v Jugoslaviji. Zdaj je v njej zaposlenih 476 delavcev. V letu 1985 je ta delovna organizacija povečala izvoz na konvertibilno področje kar za 25 odstotkov. Obseg izvoza predstavlja v letu 1985 kar 19 odstotkov celotne proizvodnje.

***

Ivanka Debeljak

Ivanka Debeljak je bila rojena leta 1945 in je zaposlena že 10 let v DO Agroprogres. Kot dober finančni strokovnjak je pomembno prispevala k ustvarjanju dohodkovne politike in samoupravnega povezovanja z industrijo. Izpeljala je vse potrebne akcije pri dohodkovnem povezovanju z industrijo ter sestavila vrsto samoupravnih sporazumov. Leta 1980 je bila imenovana za glavnega direktorja delovne organizacije. Kot diplomirani ekonomist je z izrednim čutom gospodarstvenika pričela izboljševati razmere v delovni organizaciji. Dokončno je uredila njeno statusno vprašanje ter se močno zavzela za poslovno in trajno sodelovanje ter združevanje dela in sredstev z domačo industrijo. Z dobro komercialno politiko je postala glavni akter pri povezovanju delovne organizacije z drobnim gospodarstvom. Pod njenim vodstvom je uspešno zaživel delo vseh samoupravnih organov.

***

Ivanka Mali

Rojena je bila leta 1936, diplomirala pa je na pedagoški akademiji. Kot pedagoška delavka je s svojim toplim in zavzetim načinom znala olajšati otrokovo vključitev v vzgojnoizobraževalni proces. Veliko je prispevala k uveljavljanju koncepta celodnevne osnovne šole, še posebej na šoli Toneta Tomšiča, kjer je aktivno sodelovala od samega začetka. Pomembno je prispevala k podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite na šoli in v krajev-

ni skupnosti Poljane. Kot odgovorna in prizadevna prosvetna delavka je vsa leta svojega službovanja uspešno povezovala vzgojnoizobraževalno delo z družbenim okoljem. Še posebej je pomembno njeno požrtvovalno delo v pionirski organizaciji.

***

Krajevna skupnost Stari Vodmat

Krajevna skupnost Stari Vodmat uresničuje interese na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite s samoupravno organiziranostjo delovnih ljudi in občanov v organizacijah in organih krajevne skupnosti. Dosegla je zelo dobre rezultate na področju podružbljanja obrambnih, varnostnih in samozaščitnih priprav z vključevanjem velikega števila občanov pri načrtovanju in izvajanju nalog. Pomembno je delo družbenopolitičnih organizacij, ki spodbujajo in krepijo akcijsko enotnost in pripravljenost delovnih ljudi in občanov pri uresničevanju nalog, aktivnosti in interesov splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Obrambni in varnostni načrt krajevne skupnosti sta kvalitetno izdelana, nosilci posameznih nalog pa so do podrobnosti seznanjeni z nalogami, kar je bistveni element podružbljanja obrambnih in varnostnih priprav.

***

Čedomir Mokole

Čedomir Mokole je bil rojen leta 1926 in ima višjo letalsko šolo. Na področju SLO in družbene samozaščite se je še posebej izkazal, ko je z izvolitvijo za predsednika OK ZKS Ljubljana Center postala predsednik občinskega komiteja SLO in DS. S svojim znanjem in izkušnjami in spoznanji je veliko prispeval k podružbljanju in krepitvi in usmerjanju nadaljnjega razvoja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Usmerjal in spodbujal je obrambne priprave, aktivnost družbene samozaščite in izdelavo obrambno varnostnih načrtov ter tekoče spremljal in ocenjeval politično varnostne razmere. Kot predsednik OK ZKS Ljubljana Center je bil aktiven na številnih drugih področjih. Z dolgoletnimi izkušnjami je vplival na pozitivne premike na gospodarskem področju, predvsem si je prizadeval za povečanje proizvodnje in izvoza ter s svojim celotnim delom pomembno prispeval k reševanju vseh aktualnih družbenih vprašanj v občini.